

10. SINIF 7. ÜNİTE: ANI (HATIRA)

Anı (Hatıra)

Bilim ve sanat dallarında toplum tarafından tanınmış bir kişinin şahit olduğu olay ve durumları belli bir süre geçtikten sonra izlenimlerine dayanarak anlattığı edebi türe **anı** denir.

Anı (Hatıra) Türünün Özellikleri

- Anılar yaşanmakta olan olaylardan ziyade yaşanmış olaylardan oluşur.
- Anılar olaydan hemen sonra yazılmaz, üzerinden belli bir zaman dilimi geçmelidir.
- Anı, insanların yaşadıklarını anlatma isteğinden ortaya çıkmış bir türdür.
- Anılarda anlatıcı yazarın kendisidir ve anılar l. kişi ağzından anlatılır.
- Kişisel yargılar ve yorumlara yer verilir.
- Sade, içten ce akıcı bir dille yazılan anılar, yazarın unutulmasını istemediği gerçekleri kalıcı kılar.
- Anılarda en çok öyküleyici anlatım kullanılır. Bunun yanında betimleyici, açıklayıcı anlatım türlerine de yer verilir.
- Öğretici metinler içerisinde yer alan anılar, tarihi olaylara da kaynaklık ederler.
- Türk edebiyatında anı türünde yazılan ilk metinler **Kök Türk (Orhun) Yazıtları** olarak kabul edilir.
- **Babür Şah** tarafından kaleme alınan **Babürname** ise anı türünde yazılmış ilk kitaptır.

Önemli: Anı türü **Divan edebiyatında** farklı metinlerin içerisinde yer almaktadır. Bu dönemde yazılan tezkire (biyografi), sefaretname, menkıbe, vakayiname gibi türler anı örnekleri olarak kabul edilir.

Önemli: Dünya edebiyatında ilk anı örneği ise eski Yunan sanatçısı **Ksenophon** tarafından keleme alınan "**Anabasis (On Binler)**" adlı eserdir.

Anı türüyle yazılan hikâye, roman gibi türler de vardır:

- Ömer Seyfettin – Kaşağı – Hikâye
- Ömer Seyfettin – İlk Namaz – Hikâye
- Orhan Kemal – Sağ İç – Hikâye
- Peyami Safa – Dokuzuncu Hariciye Koğuşu – Roman

Türk Edebiyatında Anı

1. Türk edebiyatında son derece eski bir geçmişe sahip olan anı türü, ilk olarak 8. yüzyılda Orhun metinlerinde yer aldığı görülmektedir. Bu metinlerde **Bilge Kağan, Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk**'un milletlerini yüceltmek için yaptıklarını anlatırlar.
2. 16. yüzyılda yaşamış olan Babür Devleti'nin hükümdarı **Babür Şah** tarafından kaleme alınan **Babürname anı türünün ilk eseri** olarak kabul edilir.
3. 17. yüzyılda **Ebulgazi Bahadır Han** tarafından kaleme alınan "**Şecere-i Türk**" adlı eser de anı türünde yazılmıştır.
4. Osmanlı Devleti'nin resmi tarihçileri olan vakanüvislerin kaleme aldıkları vakayinamelerde de anı türünün örnekleri bulunmaktadır.
5. Edebi anlamda yazılan ilk anı örnekleri Tanzimat Dönemi'nde; Batılı anlamdaki ilk örnekleri ise Servetifünun Dönemi'nde yazılmıştır.

Tanzimat Dönemi'ndeki Önemli Anı Örnekleri

- **Tabsıra** – Akif Paşa
- **Defter-i Amal** – Ziya Paşa
- **Magosa Hatıraları** – Namık Kemal
- **Ömer'in Çocukluğu** – Muallim Naci
- **Menfa** – Ahmet Mithat Efendi

Servetifünun Dönemi'ndeki Önemli Anı Örnekleri

- **Eşkâl-İ Zaman, Falaka, Gecelerim** – Ahmet Rasim
- **Kırk Yıl, Saray ve Ötesi** – Halit Ziya Uşaklıgil
- **Edebi Hatıralar** – Hüseyin Cahit Yalçın
- **Matbuat Hatıraları** – Ahmet İhsan Tokgöz

Milli Edebiyat ve Sonrası Önemli Anı Örnekleri

- **Atatürk'ü Özleyiş** – Ruşen Eşref Üneydin
- **Çankaya, Zeytinadağı** – Falih Rıfkı Atay
- **Mor Salkımlı Ev, Türk'ün Ateşle İmtihanı** – Halide Edip Adivar
- **Edebiyatçılar Geçiyor** – Halit Fahri Ozansoy
- **Anamın Kitabı, Zoraki Diplomat, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları** – Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- **Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebi Hatıralarım** – Yahya Kemal Beyatlı

Yakup Kadri Karaosmanoğlu (1889 – 1974)

- Mısır'ın Kahire şehrinde doğdu.
- Birçok edebi türde eser kaleme alsa da en çok romanlarıyla tanındı.
- Sanat hayatına Fecriati edebiyatında başladı, daha sonra Milli Edebiyat anlayışını benimsedi.
- Eserlerinde Fransız realist ve natüralist akımının kurallarını benimsemiştir.
- Romanlarında **Tanzimat'tan Cumhuriyet'in 1950'li yıllarına kadar** Türk toplumunun siyasi ve sosyal serüvenini anlatmıştır.
- Hem Milli Edebiyat hem de Cumhuriyet Dönemi'nde eser vermiştir.
- Mensur şiir türünde de eserleri vardır.

Önemli: *Romanlarında Türk milletinin Tanzimat, I. ve II Meşrutiyet, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarıyla birlikte Cumhuriyet Dönemi'nin 1950'li yıllarına kadar siyasi ve sosyal bir panoramasını yansıtmıştır.*

Önemli Eserleri

Roman: Yaban, Kiralık Konak, Sodom ve Gomora, Ankara, Nur Baba, Panorama I-II, Hüküm Gecesi, Bir Sürgün, Hep O Şarkı

Hikâye: Bir Serencam, Rahmet, Milli Savaş Hikâyeleri

Mensur Şiir: Erenlerin Bağından, Okun Ucundan

Oyun: Nirvana

Anı: Zoraki Diplomat, Anamın Kitabı, Vatan Yolunda, Politikada 45 Yıl, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

